

στοι εἰς τὸν Ζ. αἱ διαφωτιστικαὶ ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἔρουναι τῶν πρὸ τῆς ἀπαναστάσεως ξένων περιηγητῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, τὸ πλοῦσιον εἰς πληροφορίας ἔργον τοῦ Beaujour, τοῦ Rouqueville, τοῦ Σατωβριάνδου καὶ ἀκόμη καὶ τὸ τοῦ Thiersch. Καὶ διὰ τὴν ἀποδοθῆ ζωηρότερον καὶ ἐκτετον τὸ κύριον θέμα τοῦ τόμου τούτου—ἡ γεωργία κατὰ τὴν ἐπανάστασιν—ὁ Ζ. μετεχειρίσθη ὡς ἀποπτον τῆς ζωηρᾶς λεπτομεροῦς του εἰκόνας τὸν δρίζοντα τῆς ἐλληνικῆς γεωργίας ἀπὸ τοῦ 13. μέχρι τοῦ 18. αἰῶνος.

Ὁ κ. Ζ. ἔδωσε διὰ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας ἕνα πλήρες καὶ ἀξιον προσοχῆς ἔργον. Διὰ τῆς συμπληρώσεως τούτου διὰ τῶν τεσσάρων ἄλλων τόμων ποῦ προαναγγέλει μὲ θέμα τὴν γεωργικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τὸ ἔργον καθίσταται μνημειῶδες. Τοιαῦτα εἶνε τ' ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν ποῦ ἀπορρέουν ἀπὸ μίαν ἀσάλευτον πίστιν καὶ ἀπὸ τὴν μοναδικὴν ἀφοσίωσιν εἰς ἕνα προορισμόν. Καὶ ὁ Ζ. ἀποδέλπει εἰς τὴν γῆν ὡς εἰς τὴν μητέρα τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς.

Διονύσιος Κόκκινος

Μάρξ, Κάρλ: *Τὸ κεφάλαιον*. Περίληψις Π. Λαφάργκ. Μετὰ προλόγου Β. Παρέτο. Μετάφρασις ἀνώνυμος σχ. 16^ο σελ. πξ+188. Ἀθήναι. 1921. Ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἐλευθερουδάκης» Δρ. 5.

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἐλευθερουδάκης» ἐξέδωκεν εἰς τὴν σειρὰν τῆς «Γενικῆς Βιβλιοθήκης» του περιλήψιν τινα τοῦ «Κεφαλαίου» μετὰ προλόγου τοῦ V. Pareto. Ποίος εἶναι ὁ μεταφραστής, πότε ἔχει ἐκδοθῆ ἡ Γαλλικὴ Περίληψις αὕτη, ποῖων τόμων καὶ τμημάτων τοῦ «Κεφαλαίου» εἶναι κλπ. δὲν ἀναφέρεται. Τὴν κριτικὴν τομῆν ἢ πρῶτην ἔλλειψιν προάγει κατὰ τοῦτο, ὅτι καθιστᾷ αὐτὴν καὶ εἰς τὰ ὅμματα τῶν δυσπίστων καὶ μὴ μεμνημένων εἰς τὰ μυστήρια τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης ἀντικειμενικὴν, αἱ λοιπαὶ τὴν δυσχεραίνουν. Διότι βεβαίως δὲν εἶναι εὐκολον νὰ ἔχῃ τις ἀκόπως τὰς διαφόρους περιλήψεις καὶ συνόψεις τοῦ «Κεφαλαίου» εἰς τὰς διαφόρους ἐκδόσεις καὶ γλώσσας—καὶ τὴν γερμανικὴν μόνον ἀκόμη—καὶ ἂν αὗται δὲν εἶναι τόσαι, ὅσαι αἱ περιλήψεις τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἑλλήνων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου εἶναι παρ' ὅλα ταῦτα ἐπαινετὴ. Τῷ ὄντι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνικὴν ἐπιστήμην ἦτο ἀναγκαία μετάφρασις τις τοῦ «Κεφαλαίου», τῆς κλασσικῆς καὶ κυριωτάτης καὶ θεμελιωδεστάτης ταύτης πηγῆς τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ.

Μὲ λύπην μου ἐπέκρινα τῷ 1920 εἰς τὸν Β' τόμ. τῆς μεταφράσεώς μου τοῦ «Ἐργατικοῦ ζητήματος» τοῦ Herkner τὴν κατάστασιν τῶν Μαρξικῶν σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι (σελ. 199) προέβην δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς ἀνατύπωσιν καὶ κυκλοφορίαν εἰς ἴδιον φυλλάδιον τοῦ περὶ Μαρξισμοῦ τμήματος τοῦ ἔργου τούτου. (Βιβλιοθήκη Κοινωνικῆς καὶ Πολιτικῆς Ἐπιστήμης Ἀρ. 4). Εὐτυχῶς δύναμαι νὰ εἶπω σήμερον ἢ ἀπόπειρά μου ἐκαίνη δὲν ἤστοχῆσεν, ὁ σπόρος δὲν ἔπεσεν ἐπὶ ἀγόνου ἐδάφους. Ὁ Μάρξ δὲν συγχίζεται πλέον πρὸς τὸν Σπάρτακον καὶ τινα μικρότερα τῶν πρωτολειῶν τοῦ Μάρξ μεταφράθησαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν.

Ἄς ἐξετάσωμεν νῦν ἂν ἡ ἐκλογή τῆς Γαλλικῆς περιλήψεως, τοῦ μεταφραστοῦ, καὶ τῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐκδόσεως τοῦ κρινομένου τομῆδιου εἰς τὴν σειρὰν αὐτῆν τῆς «Γενικῆς Βιβλιοθήκης» ἐπέτυχον τελείως.

Τὸ ἐλληνικὸν τομῆδιον περιλαμβάνει 87 (πξ) σελίδας εἰσαγωγὴν τοῦ V. Pareto, ἐξ ὧν 2 (ς—η) εἶναι βιογραφία τοῦ Μάρξ (ὡς αὗται ἔχουν διαχωρισθῆ τῶν λοιπῶν θά

τὰς ὑπέθετέ τις ὡς ὑπ' ἀωνόμου καὶ ταύτας, τὸ γαλλικὸν καίμενον ὄμως τὸ ὅποιον ἔγω ὑπ' ὄψιν μου [Petite Bibliothèque Économique Française et Étrangère : Karl Marx Le Capital 3me édit. ἄνευ ἔτους Paris Félix Alcan] μαρτυρεῖ ταύτας ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸν ἐπιμεληθέντα τὸν ἔκδοσιν V. Pareto), 167 σελ. καταλαμβάνει ἢ περιλήψις τοῦ Κεφαλαίου καὶ τὰς ὑπολοιπὰς 16 σημειώσεις τοῦ P. Lafargue.

Ὁ Μάρξ εἰς τὸ πνευματικῶδες καὶ βαθυστόχαστον καὶ ἀφηρημένον ἔργον του ἐξήνητησεν ὅλην τὴν διανοητικὴν του δύναμιν εἰς τὴν σκέψιν, τὴν ἀφηρημένην ἔνοιαν, τὸν συλλογισμόν (καίτοι πολλάκις διὰ παραδειγματῶν ἀντικειμενίζε ταῦτα), δὲν ἐπρόσεξε δὲ κυρίως εἰς τὴν γλώσσαν, τὴν διατύπωσιν, τὴν μορφήν. Δὲν ἐσκέφθη ἄλλως τε νὰ συγγράψῃ ἔργον διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἀφοῦ καὶ ὁ ὑπότιτλος του ὡς «κριτικῆς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας» δὲν ὑποδηλοῖ τοιοῦτόν τι. Ἡ διατύπωσις του λοιπὸν εἶναι πολὺ δυσνόητος. Δι' αὐτὸ τὸ «μνημειῶδες τοῦτο ἔργον εἶρεν ὡς ἡ Βίβλος καὶ οἱ Παυδῆκται ἀναριθμήτους ὑπομνηματιστὰς καὶ ἐρμηνευτὰς, ἀσφαλῶς δὲ ἐκ τῆς ὅλης φιλολογίας τοῦ 19. αἰῶνος οὐδὲν ἄλλο βιβλίον ἐξήσησεν τοσαύτην βαθεῖαν καὶ εὐρεταν ἐπίδρασιν» (Gide—Rista).

Εἰς τὸν πρόλογον τῆς 2. ἐκδ. τοῦ I. τόμου τοῦ «Κεφαλαίου» (1872) γράφει ὁ Μάρξ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Lassalle, ἀποδίδων συνοπτικῶς τὴν πέμπτῃν πνευματικὴν ὀψίαν τῆς ἀναπτύξεώς του, περιέπεσεν εἰς σπουδαίας παρανοήσεις. Γνωστὴ εἶνε ἄλλως τε ἡ ἐκ τῶν τοιούτων παρανοήσεων ρῆσις τοῦ Μάρξ: «quant à moi je ne suis pas marxiste». Ὁ I Borchardt (βλ. κατωτ.) ἀναγράφει καὶ οὗτος τοιαύτας παρανοήσεις τοῦ κεφαλαίου. Ἐπίσης εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ γλώσσα τοῦ Μάρξ, καὶ ἡ τῶν ἄρθρων αὐτοῦ ἀκόμη δι' ἐφημερίδας, πολὺ δὲ περισσώτερον ἢ τοῦ «Κεφαλαίου», δὲν εἶναι εὐνόητος. Εἰς τὸν μὴ εἰδικὸν τέλος τὸν ἀναγιγνώσκοντα τὸ πρῶτον τὰ ἀρχικὰ τμήματα τοῦ «Κεφαλαίου» φαίνονται ταῦτα ὡς νὰ ἦσαν διατυπωμένα εἰς «κινεζικὴν» γλώσσαν.

Διὰ τούτων θέλω νὰ ὑποδείξω ὅτι ἡ ἐκλογή τῆς μεταφράσεως τοῦ «Κεφαλαίου» ἐξ ἄλλης μεταφράσεως αὐτοῦ δὲν ἦτο ἐπιτυχῆς, διότι καὶ καλῶς ἂν ἐγένετο ἢ δευτέρα μετάφρασις πάλιν ἢ ἐπεξεργασία τῶν μαρξικῶν ἰδεῶν θὰ ὑφίστατο διπλὴν ἀλλοιωτικὴν ἀναχώνευσιν. Πάντως ἡ προκειμένη κριτικὴ δὲν ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν γενομένην ἀναχώνευσιν τῆς ἐν τῷ ἐλληνικῷ τομῆδιῳ (πολὺ δὲ περισσώτερον ἐν τῷ Γαλλικῷ), ἀλλὰ τονίζει μερικὰς ἐξωτερικὰς, οὕτως εἰπεῖν, ἀτελείας, ἐλλείψεις καὶ ἀνακριβείας ἀφορώσας τὴν ἀρχαιότητα τοῦ τομῆδιου, τὴν ἀτελεῖ ἐκλογὴν τῆς ὅλης, τὴν γλώσσαν, τὴν σοφίαν τῶν σημειώσεων τῶν τοιούτων διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἐκδόσεων. κλπ. Διὰ τῆς γλώσσης ἄλλως τε ἀποδίδομεν τὰς ἐνοίας μας, ἐφόσον δὲ ἡ γλωσσικὴ διατύπωσις ἀπέτυχε τότε εἶναι εὐκολον ἂν ὄχι ἀδύνατον, νὰ γίνῃ καὶ κριτικὴ τῆς ἐκλογῆς τῶν εἰς σχεδὸν τελείως ἀποτυχοῦσαν γλωσσικὴν διατύπωσιν ἀφηρημένων ἔνοιῶν.

Εἰς τὴν Γερμανικὴν γλώσσαν ὑπάρχουσι ἄρκετὰ τοιαῦτα περιλήψεις τοῦ «Κεφαλαίου» κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀφιστάμεναι τῆς πρωτοτύπου λεκτικῆς διατυπώσεως αὐτοῦ καὶ τῆς σειρᾶς τῶν ἀναπτυσσομένων ἰδεῶν. Εἰς τὸ Ἐργατικὸν Ζήτημα (B) ἀνέφερα τὴν τοῦ Fr. Diederich τὴν ὅποιαν καὶ ὁ Sombart οὐσιαστῆ. Καὶ ἑτέρα ὄμως εἰς τὴν Γερμανικὴν τοιαύτη περιλήψις ὑπάρχει, ἡ ὅποια ἐν προκειμένῳ θὰ ἤρμοζεν, ὡς ὑποθέτω, περισσώτερον τῆς προτιμηθείσης ὑπὸ τῆς «Γενικῆς Βιβλιοθήκης», ἢ τοῦ ἀπὸ 30τίας ἐξ επαγγέλματος μετὰ τοῦ «Κεφαλαίου» τοῦ Μάρξ ἀσχολουμένου Ἰωάννου Borchardt. Οὗτος μάλιστα πρὸ 20τίας (1900—1902) τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Ἰνστιτούτου τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Βέλγου Vanderydt, ἐξέπλησεν καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ Κεφαλαίου

Β', Γ' τόμ.). Η περιλήψις αὕτη ἤτις προσπαθεῖ νὰ ἀποδώσῃ τὸ κεφάλαιον διὰ τῶν ἰδίων λέξεων τοῦ Μάρξ ἀνέφχεται εἰς 371 σελίδας μικροῦ 8^ο, περιλαμβάνονται δὲ εἰς ταύτην καὶ οἱ τρεῖς τόμοι τοῦ Κεφαλαίου ἤτοι περί τὰς 2200 σελ. μεγάλου 8^ο.

Ἡ ἐπικεφαλίς «Τὸ Κεφάλαιον» τοῦ τε Ἑλληνικοῦ καὶ Γαλλικοῦ τομίδιου εἶναι αὐθαίρετος (τοῦ Γαλλικοῦ ἴσως δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, ἂν δὲν μοῦ διέφυγέ τι, ἀπαντᾷται χρονολογία μέχρι τοῦ 1893 (σελ. 15), ὁπότε δηλαδὴ οὔτε ὁ τρίτος τόμος τοῦ κεφαλαίου δὲν εἶχεν ἐκδοθῆ). Τὸ «Κεφάλαιον» εἶναι ἐνιαῖον τι ὅλον σκέψως συμπεριληφθείσης εἰς 3 τόμους—δὲν συνυπολογίζω τὸν εἰς τεσσαράς τόμους (θεωρία περὶ Ὑπεραξίας) τὸν ὅποτον ἐξέδωκεν ὁ Kautsky εἰς τεσσαράς τόμους—ἐξ ὧν ὁ πρῶτος ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Μάρξ τῷ 1867 τὸ πρῶτον ἐν Ἀμβούργῳ (Γαλλικὴ μετάφρασις τῆν ὅποιαν ἐπεθεώρησεν ὁ Μάρξ τῷ 1875 ὑπὸ τοῦ Roy), οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἐξεδόθησαν ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Μάρξ ὑπὸ τοῦ alter ego αὐτοῦ τοῦ Engels, τῷ 1885 καὶ 1894 τὸ πρῶτον.

Διὰ νὰ ἐννοηθῆ ὁ πρῶτος τόμος π.χ. προτάσσονται ὑπὸ τοῦ Borchardt εἰς τὴν ἄνω περιλήψιν αἱ περὶ Ἐμπορεύματος, Τιμῆς καὶ Κέρδους παράγραφοι τοῦ τρίτου τόμ. Τὸ τοιοῦτον πρωθῦστερον τῆς ἀναγνώσεως τοῦ «Κεφαλαίου» ὑπέδειξα καὶ ἐγὼ καθορίζων τὸν προσφορῶτερον τρόπον σπουδῆς τῶν μαρξικῶν ἔργων (ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 261). Εἰς τοῦτο δὲ καὶ τινα ἄλλα, ὡς κατωτέρω θέλω ὑποδείξει, ἔγκαιται ἀκριβῶς ἢ ὑπὸ τοιοῦτων ἐκλαϊκευτῶν καὶ συμπυκνωτῶν προσφερομένη ὑπηρεσία. Ἀφίναται δηλαδὴ ὡς τὰ πολλὰ ἢ ἰδία κλασσικὴ καὶ νεωρῶδης διατύπωσις τοῦ Μάρξ, μεταλλάσσεται δὲ ἢ σειρὰ τῶν τμημάτων τοῦ κεφαλαίου καὶ παραλείπονται αἱ συγκαὶ ἐπαναλήψεις τοῦ Β' καὶ Γ' τόμ., τοὺς ὁποίους ὁ Μάρξ δὲν εἶχε τελείως ἀποπερατώσει, τμηματὰ τινα δὲ αὐτῶν οὔτε κἀν ἐπιδιορθώσει.

Τὴν σπουδαιότεραν ὁμως περικοπὴν εἰς τὰς τοιαύτας ἐκδόσεις πρέπει νὰ ἀποτελέσωσιν αἱ ἐποικοδομητικαὶ σκέψεις, (καὶ προκειμένου τοῦ Μάρξ, οἱ διαλεκτικοὶ συλλογισμοί) ἐκάστης αὐτοτελοῦς ἐνοίας, αἱ ὁποῖαι δὴγον εἰς τὸ τελειωτικὸν συμπέρασμα. Αὗται φέρουσι, σύγχυσιν εἰς τὸν μὴ εἰδικὸν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ λαϊκὸν καὶ δι' αὐτὸ παραλείπονται μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου ἐννοεῖται καθ' ὃ δὲν παραδίδεσθαι ἢ βαυτετέρα ἐποικοδομησις τῆς ἐνοίας. Οὕτω παρέχεται ἔτοιμον καὶ καθαρὸν τὸ ἐπιστημονικὸν συμπέρασμα εἰς λογικὴν συσχέτισιν, ὡς πόρισμα, ἄνευ τοῦ ὕλικου τῆς καταπονοῦσης λογίας ἐπιστημονικῆς ἐργασίας. Ἀφοῦ δὲ σχετικοὶ συλλογισμοὶ παραλείπονται, πολὺ περισσότερον καὶ ἡ ἀπειρία τῶν σημειώσεων καὶ παρακομπῶν.

Τὰς ἀπαντήσεις ταύτας φρονῶ εἶναι δὲν πληροὶ τὸ ἐν λόγῳ τομίδιον. Ἐπιγράφεται «Τὸ Κεφάλαιον» «Περίληψις Π. Λαφάργκ» κακῶς, ἐν ᾧ εἶναι περιλήψις τοῦ Ι. τόμου μόνον (λειτουργία τῆς παραγωγῆς τοῦ Κεφαλαίου) ἢ λειτουργία τῆς κυκλοφορίας καθὼς καὶ ἡ συνολικὴ λειτουργία αὐτοῦ καὶ παραλείπονται καὶ δὲν μνημονεύεται τοῦτο, ἀνεξαρτήτως τῆς κατὰ τὰ ἄνω συσχέτισεως καὶ πρωθυστεροῦ σχεσεως τῶν τόμων τούτων.

Οὕτως ὁ λαϊκὸς νομίζει εἶναι ἀνὰ χεῖρας του περιλήψιν ὅλου τοῦ ἔργου, ἐν ᾧ αὕτη εἶναι μόνον τοῦ Ι. τόμου. Καίτοι δὲ ὁ Ι. τόμ. ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς σοσιαλιστικῆς κινήσεως περισσότεραν ἐπίδρασιν ἢ οἱ ἄλλοι, ὁμως δὲν δικαιούμεθα ἐκ τοῦ λόγου τούτου νὰ παρῆλθωμεν αὐτοὺς ἀμνημονεύτους. Τὸ Γαλλικὸν ἐκδοτικὸν πανταχοῦ εἰς ὑποσημειώσεις τὰ ἀντίστοιχα κεφάλαια τῆς Γαλλικῆς ὁλοκληρωτικῆς (ὄχι περιλήψεως!) μετάφρασεως τοῦ Κεφαλαίου (ἀκόμη καὶ τῆς 4. γερμανικῆς ἐκδόσεως) καὶ δὴ ὡς ἐξῆς: K. Marx, le Capital, volume I, chapitre I, § 1 et 2 (édition française et 4e éd. allemande) (σελ. 1 Γαλλικῆς ἐκδ.) περαιτέρω δὲ πάντοτε Loc. cit., καὶ τὰ σχετικὰ κεφάλαια.

Ὁ Ἑλλήν μεταφραστὴς οὔτε τὰ τμήματα οὔτε τὸ βιβλίον τῆς Γαλλικῆς μετάφρασεως ἀνέγραψε, οὔτε τὰ τῆς Γερμανικῆς ἀντέγραψε. Ὁ Borchardt παρατηρεῖ πικρῶς οἱ πολλοὶ οἱ ἐκλαϊκευταὶ οὗτοι δὲν θεωροῦσι καὶ πολὺ ἀναγκαίους (δὲν γνωρίζουσι κἀν;) τοὺς ἄλλους δύο τόμους.

Ἡ περιλήψις ἔχει ἀρκετὰς σημειώσεις (γίνεται παραπομπὴ καὶ εἰς τὸν «Χρόνον» τῆς 26 Φεβρουαρίου 1862 καὶ εἰς ἔργον τοῦ 1749), ἀφίνω δὲ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ V. Pareto ἢ ὅποια εἶναι πλήρης σημειώσεων καὶ στατιστικῶν πληροφοριῶν, καλῶν μὲν αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν (καίτοι πολὺ παλαιῶν μέχρι συνήθως τοῦ 1882, 1890), μὴ ἀρμοζουσῶν ὁμως εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ τομίδιου πρὸ παντὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ὅπου κυρίως ἠθέλωμεν τὸ κείμενον τοῦ Κεφαλαίου, ἂν ὄχι ὁλοκληρῶν, ὅπως εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, τοῦλάχιστον μίαν καλὴν σύνοψιν του. Εἰσαγωγὰς ἄλλως τε εἰς τὴν μαρξικὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς ὀλιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ἱστορίας, περὶ τῆς ἀξίας καὶ ὑπεραξίας, περὶ τοῦ μέσου ὄρου τοῦ κέρδους, βιομηχανικοῦ ἐφεδρικοῦ στρατοῦ, ἐξαθλιώσεως κλπ. εἶχομεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (A. Ἐλευθεροπούλου, ἢ ὀλιστικὴ θεωρία τῆς ἱστορίας κατὰ K. Μάρξ E. K. N. E. [1908]. K. Χατζοπούλου [1913], καὶ Σοσιαλιστικὸν Ἐργατικὸν Κόμματος [1919], ἐκδόσις Κομμουνιστικοῦ Μανιφέστου· Δ. Καλιτσουάνι, ὁ Μαρξισμὸς 1920 [μετὰ τῶν πορισμάτων τῆς ὑπὸ τοῦ Bebel-Bernstein δημοσιουθεσίης τῷ 1913 πολυτίμου τετρατόμου ἀλληλογραφίας τῶν Μάρξ καὶ Engels ἀπὸ τοῦ 1844-1883]. Σ. Φημίου, Φρ. Ἐγκελς, Ὀδοπιστικὸς καὶ ἐπιστημονικὸς σοσιαλισμὸς [1920]. Π. Παβλίδης, K. Μάρξ, Κεφάλαιον καὶ μισθωτὴ ἐργασία [1921]), ὥστε προκειμένης μετάφρασεως τοῦ κειμένου τοῦ κεφαλαίου δὲν εἶναι σκόπιμος εἰσαγωγὴ ἐξ 87 σελίδων καὶ σημειώσεως ἐξ ἐτέρων 16 ἤτοι 103, καίμενον δὲ 167 σελίδων ἀπὸ τὸ ὅποτον παρελείφθη μάλιστα περιλήψις τοῦ Β' καὶ Γ' τόμου.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα μετὰ περισσῆς ἀμελείας καὶ πολλῶν ἀνακριθειῶν ἔχει τυπωθῆ τὸ τομίδιον. Ὁ Μάρξ δὲν ἐγεννήθη τὴν 5 Μαΐου (ἀλλὰ τὴν 2), οὔτε «λαμπρὰς σπουδὰς» ἔκαμε, διότι περισσότερον διεσκέδαζε καὶ ἐμονομάχει καὶ ἐνήγεται διὰ χρέην, οὔτε τὸ 1841 ἔγραψε τὸ βιβλίον ἢ Ἀθλιότης τῆς Φιλοσοφίας (ἀλλὰ τῷ 1847—χρῆν, οὔτε τὸ 1841 ἔγραψε τὸ βιβλίον ἢ Ἀθλιότης τῆς Φιλοσοφίας (ἀλλὰ τῷ 1847—καλῶς εἰς τὸ Γαλλ. κείμενον) καὶ τὸ Κομμουνιστικὸν Μανιφέστον (τὸ ὅποτον συντάχθη κατὰ Νοέμβριον—Δεκέμβριον τοῦ 1847, ἐδημοσιεύθη δὲ ὀλίγας ἐβδομάδας πρὸ τῆς Φεβρουαριανῆς ἐπαναστάσεως), οὔτε τῷ 1840 ἀπηγορεύθη ἢ Νέα ἐφημερίς τοῦ Ρήγνου (ἀλλὰ τῷ 1849). Τέλος σχεδὸν οὐδεμία χρονολογία τῆς βιογραφίας εἶνε ὀρθὴ εἰς ἐξ ἀδελφειῶν (ἔτος γεννήσεως Μάρξ 1918!) εἰς ἐξ ἀνακριθειῶν.

Τὸ λεκτικὸν τῆς μετάφρασεως εἶναι εἰς πολλὰ μέρη τελείως ἀκατανόητον εἰς μερικὰ δὲ καὶ διεστραμμένον. Ἀναφέρω ὀλοκληρῶς τινὰς παραγράφους π.χ. (Εἰσαγ. σελ. 16') «Τὰ φαινόμενα τῆς ὑπεραξίας εὐρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν θεωρίαν τοῦ K. Μάρξ, ὅστις καθορίζει τὴν ἀξίαν μόνον ἐκ τῆς ἐργασίας. Ἀπὸ μιᾶς ἄλλης ὁμως ἀπόψεως εὐρίσκουμεν ἐκεῖ οἰκαιοποίησιν τοῦ τύπου τῆς ἀξίας, τὴν ὅποιαν ὁ K. Μάρξ καταδικάζει. Δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ οἰκαιοποίησις αὕτη εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ μαξίμου τοῦ ἡδονισμοῦ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ εἴδους εἶναι δὲ πρόβλημα δύσκολον ἢ ἐξεύρεσις τοῦ μέσου ὄρου διὰ νὰ ἀποφευχθῆ ἡ οἰκαιοποίησις αὕτη».

Ἐσαύτως (Εἰσαγ. σελ. οα') «Εἶδομεν εἶναι δὲν ἦτο δυνατόν λογικῶς νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ ἀνταλλακτικὴ ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων μετράται ὑπὸ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀπλῆς ἐργασίας τῆς πεποιθημένης εἰς αὐτὰ. Καὶ ἐξετάσαμεν πῶς ἐγεννᾶτο τὸ σόφισμα, ἢ ὅποια καθίστα ἐσφαλμένον τὸν συλλογισμόν».

Ἐσαύτως, (σελ. 56) «Οὕτω, καθὼς ἡ πορεία τοῦ νομίσματος ἐν γένει λαμβάνει τὴν ὄψιν καὶ διεύθυνσίν του ἐκ τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, οὕτω ἡ τα-

πρωτεύουσα, αὶ Ἀθήναι καὶ τὸ Βυζάντιον, τὸ ὅποσον καὶ μέχρι σήμερον παραμένει ἡ μεγαλύτερα ἑλληνόπολις μετὰ τοῦ πυκνότερου ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ Μικρασιατικὸς Ἑλληνισμὸς ὀρμώμενος ἐκ τῶν παρακειμένων νήσων Ἀἰγίου, Μιτυλήνης, Χίου, Σάμου, Ρόδου κλπ. δεσπόζει εὐρυτάτης παραλιακῆς καὶ μεσογειακῆς ζώνης ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἡ Κύπρος ἀποτελεῖ τὸ διαπύλιον τῆς Συρίας, ἡ Κρήτη τὸ κέντρον τῆς πρὸς τὴν Αἴγυπτον ἀγορεύσεως. Τὰ οικονομικὰ κατὰ ταῦτα ὅρια τοῦ σημερινοῦ ἑλληνισμοῦ ἠδυνάτο τις νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς ἰμπεριαλιστικά, ἐπακτεινόμενα πολὺ εὐρύτερον τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ, ὀλοκλήρως δὲ ἡ ἀνατολικὴ λακάνη τῆς Μεσογείου ἐδρίσκειται οικονομικῶς εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων (πρβλ. καὶ Α. Heisenberg, Das moderne Griechentum 1914 σελ. 4.), οἵτινες διὰ τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς δράσεως αὐτῶν, κατὰ τὴν ἀρχιότητα καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους κατέλαβον τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς ἐγγύς Ἀνατολῆς.

Ἡ ἑλληνικὴ ἀποίκισις τῆς Μικρᾷ Ἀσίας ἀρξαμένη κατὰ τοὺς προομηρικοὺς χρόνους, περὶ τὸ 1000 π. Χ., καὶ ἀποτελέσασα τὴν βάσιν τοῦ μετὰ ταῦτα Ἰωνικοῦ καὶ Αἰολικοῦ πολιτισμοῦ, ἠδρύνθη καὶ ἐδραιώθη κατὰ τοὺς μετέπειτα ἑλληνικοὺς χρόνους διὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μετατραπέντος τοῦ πέως παραλιακοῦ καὶ εἰς μεσόγειον ἀποικισμὸν. Ὡς εἰς ἅπασαν τὴν Ἑγγύς Ἀνατολήν, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῆς Ἀνατολικῆς Μικρᾷ Ἀσίας ἰδρῦθη σειρά νέων ἑλληνικῶν πόλεων, (4.—2. π. Χ. αἰῶνα) αἵτινες συντέλεσαν πολὺ διὰ τὸν ἐξἑλληνισμὸν καὶ γενικῶς τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας κατὰ τὴν βυζαντινὴν καὶ τὴν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τουρκικὴν περίοδον. Ὡς τεκμήρια τῆς μονιμότητος καὶ διαρκείας τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἄς μνημονευθῶσι μόνον αἱ διάφοροι πόλεις, αἱ ἀπὸ τῶν διαδόχων ἢ τῶν συζύγων αὐτῶν ὀνοματισθεῖσαι: Νίκαια, Νικομήδεια, Προῦσσα, Πέργαμος, Φιλαδέλφεια, Θυάτειρα, Λαοδίκεια κλπ. αἵτινες ἅπασαι ἰδρῦθησαν κατὰ τὴν 3. καὶ 2. π. Χ. ἑκατονταετηρίδα. Ἡ ἀποίκισις αὕτη συνεχίσθη καὶ διετηρήθη καὶ μετὰ τὴν κατάρρουσιν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἤμικαι δηλαδὴ πρὸ πάντων κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς καὶ βυζαντινοὺς χρόνους μέχρι τῆς 11. ἑκατονταετηρίδος μ. Χ., μετέβαλε δὲ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν γλῶσσαν, εἰς ὑπερβαλόντως ἑλληνικὴν χώραν. Μέχρι τῆς 11 μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ὅτε ἡ Βαλκανικὴ Χερσόνησος, ἐπομένως καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, εἶχεν ἀπολέσει, ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν καὶ δηλώσεων τῶν Γότθων, Ἀβάρων, Σλαύων ἀπὸ μακροῦ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὐκλειαν, ὀφίστατο ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ εἰσέτι πυκνός, ἀνθηρός, εἰς πληθὺν μεγαλοῦ πόλεων ἀκμάζων ἑλληνισμὸς, συνδυάζων μετὰ τῆς ἑλληνιστικῆς αὐτοῦ μορφώσεως καὶ χριστιανικὴν πίστιν καὶ κατάνοξιν. Ἐκαὶ ἀκόμη ἐσώζοντο ἐπιστημονικαὶ παραδόσεις συσχετιζόμεναι μὲ τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀρριανοῦ, Διωνος Κασσίου, Στράβωνος, Γαληνοῦ, Ἐπικτητου κλπ., συνεχισθεῖσαι καὶ περαιτέρω παραδοθεῖσαι ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ (11)12 ἑκατοντ.), Νικήτα Ἀκομινάτου (12)13 ἑκατοντ.), Γεωργίου Παχυμέρη (13)14 ἑκατοντ.), Νικηφόρου Γρηγοροῦ (14. ἑκατοντ.) οἵτινες σύμπαντες κατήγοντο ἐκ τῆς Μικρᾷ Ἀσίας.

Ὁ Μικρασιατικὸς Ἑλληνισμὸς ἀπέτελεσε ὅμως καὶ τὴν κοιτίδα νεωτέρας, λαϊκῆς ἠρωϊκῆς ποιήσεως, τοῦ μυθικοῦ ἔπους τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα, ἀναπαριστῶντος τοὺς ἀγῶνας τῶν Βυζαντινῶν χωροδικοποτῶν τῆς 10. ἑκατονταετηρίδος εἰς τὰ ἀνατολικὰ σύνορα τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ, κατὰ τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ τὸ ποίημα τοῦτο πιστοποιεῖ, ὅτι τὸ κέντρον τοῦ τότε Ἑλληνισμοῦ ἐδρίσκειτο ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ἐθνογραφικῶς μᾶς διαφωτίζει πολὺ. Ὁ ἦρωες του ὡς καὶ τὸ ὄνομα του μαρτυρεῖ, κατήγετο ἐκ δύο γενῶν, ἐκ μητρὸς Ἑλληνίδος καὶ Ἀραβῆς πατρὸς Ἐμίρου (Μηλιάρδικη—Ζερλέντου, Δ. Ἀκρίτας 1920).

Ὁ μόνον ὅμως ἀπὸ ἐκπολιτιστικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ καθαρῶς πολιτικῆς ἀπόψεως ἡ Μικρὰ Ἀσία ἀπέτελε κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους τὸν πυρῆνα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκ τῆς Μικρᾷ Ἀσίας κατήγοντο οἱ αἱ μεγάλοι βυζαντινοὶ Δυνασταί, αἵτινες ἀπὸ τῆς 8. μέχρι τῆς 15. ἑκατονταετηρίδος ἀνεξωγοῦντο τὸ Βυζαντινὸν Κράτος.

Οἱ Ἰσαυροὶ (717-867), οἱ Ἀρμένιοι (867-1057), οἱ Κομνηνοὶ 1057-1185), οἱ Λασιναῖοι (1204-1261), οἱ Παλαιολόγοι (1261-1453), σύμπαντες οὗτοι ριζοῦνται ἐν τῇ Μικρασιατικῇ Ἑλληνισμῶ. Ἄνευ τῶν κρατικῶν καὶ σφριγούσων τούτων Δυναστειῶν, τὸ βυζαντινὸν κράτος καὶ ἐπομένως ὁ ἑλληνισμὸς, θὰ εἶχε ἐνωριότητα ἤδη ἐξαφανισθῆ καὶ ἡ τουρκικὴ ἐπιδρομὴ θὰ ἐξεχύνετο ἤδη ἀπὸ ἑκατονταετηρίδων πρότερον εἰς τὴν βαλκανικὴν χερσόνησον καὶ τὴν Οὐγγαρίαν, ἐὰν ὁ μικρασιατικὸς ἑλληνισμὸς διὰ ἐμμένων ἀγῶνων 300 ἐτῶν δὲν ἀνέκοπται αὐτοῦς.

Διὲς ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Μικρᾷ Ἀσίας ὑπέστη καταστροφάς· περὶ τὰ τέλη τῆς 11. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, διὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Σελτζουκιδῶν καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 14. ἑκατονταετηρίδος διὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Ὀσμανῶν. Σοβαρὰς ἀπωλείας ὑπέστη ὡσαύτως ὁ Μικρασιατικὸς Ἑλληνισμὸς καὶ κατὰ τὰς δύο μογγολικὰς ἐπιδρομὰς κατὰ τὰ μέσα τῆς 13. ἑκατονταετηρίδος (1241) καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 15. ἑκατονταετηρίδος (1402).

Εἰς δύο ὅπως ἐκτεταμένα τμήματα ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, διετηρήθησαν παραδεδωμένα μέχρι τῆς σήμερον, ἐν μείζονι μοίρᾳ συμπαγῆς μάζαι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀκραιφνῶς διατηρήσασαι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν μορφήν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θερησιαίαν: ἐν τῇ κεντρικῇ Καππαδοκίᾳ, ἐν τῇ ἀνατολικῇ δηλονότι μεσογείῳ χώρᾳ τῆς Μικρᾷ Ἀσίας καὶ ἐν τῇ Πόντῳ, τῇ ἀπωτέτῳ βορείῳ παραλιακῇ σημείῳ. Ἐν μὲν τῇ Καππαδοκίᾳ ὡς ὑπόλειμμα τῶν ἀρχαιοτάτων χριστιανικῶν ἀποικίσεων, ἐν δὲ τῇ Πόντῳ ὡς τὸ ὑπόλειμμα τοῦ τελευταίου ἑλληνικοῦ πολιτιστικοῦ διαπλάσματος ἐπὶ τοῦ ἐδαφους τῆς Μικρᾷ Ἀσίας, τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος. Ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῶν διαμερισμάτων τούτων θέλει χρησιμεύει πάντοτε πρὸς ἀναπαράστασιν τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ μεσαίωνα, ἐν τῇ καθαρῶτάτῳ φυσικῇ καὶ γλωσσικῇ αὐτοῦ τύπῳ.

Καὶ μετὰ τὰς καταστροφὰς ὅμως ταύτας ἤρχισεν ἄλλοτε πάλιν ὁ Ἑλληνισμὸς μετὰ νέας δυνάμεις καὶ σφρίγγους, ἐκ τῶν πυκνότερα καταφυγμένων Μικρασιατικῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, νέαν ἀποίκισιν πρὸς τὴν δυτικὴν κυρίως Μικρὰν Ἀσίαν, ἀνεξαρτήτως τοῦ διαρκῶς ἐν αὐτῇ πληθυσμομένου παλαιοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις διὰ τοῦ ἰδιαζόντως μεγάλου ἀριθμοῦ γεννήσεών του ὀσμύρει μὴ ξάνετο καὶ ἐξωγοῦνετο. Οὐχ ἤττον τὰ ἐμπόδια καὶ κατὰ τὴν νέαν ταύτην ἀποίκισιν, ἀρξαμένην κατὰ τὴν 17. ἑκατονταετηρίδα δὲν ἐλείψαν, ἀντεπεξῆλθεν ὅμως ὁ Μικρασιατικὸς Ἑλληνισμὸς καὶ κατὰ τούτων, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐδραιωθεισῶν σχολῶν, καὶ στηριζόμενος εἰς τὴν φιλόπονον καὶ ἤσυχον αὐτοῦ ἐκπολιτιστικὴν δρᾶσιν. Οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀνέλαβε πάλιν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ εὐκλειαν, ὡς πληθυσμὸς ἱστορικῶς διεκδικῶν τὸ μικρασιατικὸν ἔδαφος, ἀναπτυχθεὶς καὶ ἀναγεννηθεὶς πολλαχῶς ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν αἰῶνων ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ Σμύρνη, ἀποτελέσασα πάντοτε τὸν πυρῆνα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, κατέστη σπουδαῖον ἑλληνικὸν κέντρον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Ἀριθμοῦσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18. αἰῶνος μόλις 30000 ψυχὰς ἔφθασε κατὰ τὸ 1803 εἰς 100000 πληθυσμῶν, ἐξ ὧν τὸ 1)3 ἦσαν Ἕλληνας. Πανταχόθεν συνέρρουν ἐνταῦθα οἱ Ἕλληνας ἔμποροι καὶ ἐπιχειρηματῆαι βαθμηδὸν δὲ ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Ἰωνίας κατέστη πάλιν Ἑλληνικὴ. Κατὰ τὸ 1850 ἠριθμεῖ ἡ ἀπιστος Σμύρνη 60000 Ἕλληνας, τῇ 1910 μεταξὺ 225000 κατοίκων αἱ 100,000 ἦσαν Ἕλληνας. Καὶ ὑπὸ τὴν

ς. 142—149 του *Ι. Βογιατζίδου* θα διέφερε και τους περί τήν οικονομικήν¹⁾ ιστορίαν τῆς χώρας μας ασχολουμένους.

Τὴν καθόλου σημασίαν τῶν «ἐνθυμήσεων» τούτων ἐτόνισεν παρ' ἡμῶν ὁ ἀδίδιμος Σ. Λάμπρος²⁾. Τὴν ἀρχὴν δὲ τῶν οικονομικῶν τοιούτων ιστορικῶν ἐρευνῶν ἀνεκαίνισεν ὁ Ἀνδρεάδης, ὁ ὅποιος χωρὶς οὔτε τὸ παράπαν γὰ παραμελήσῃ τὴν θεωρητικὴν ἐρευνᾶν (εἴτε ὁ ἴδιος εἴτε διὰ τῶν μαθητῶν του) τοῦ παρ' ἡμῶν σήμερον θεωροῦντος δημοσιονομικοῦ καθεστώτος προσέφερεν εἰς ἡμᾶς σοφὰς οικονομικὰς ἐργασίας ἀπὸ τῶν κλασσικῶν καὶ τῶν βυζαντικῶν Ἑλληνισμῶν καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν Τουρκοκρατουμένην καὶ Βενετοκρατουμένην Ἑλλάδα. Διὰ τῆς ἀλληλουχίας τῶν μελετῶν τούτων καταφαίνεται ἡ ιστορικὴ συνοχὴ τῶν οικονομικῶν θεσμῶν καὶ εὐρίσκεται ὁ ἐπιστημονικὸς ὄριζον καὶ ὁξύνεται τὸ βλέμμα τοῦ οικονομολόγου.

Μήπως ὅμως εἶναι καὶ ἄλλοι ἀγνωστοί εἰς ἡμᾶς ἢ σπουδαιότεροι τοιούτων ιστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν, ἐργασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων πληθὺς γερμανῶν οικονομολόγων προεξάρχοντος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς νεωτέρας γερμανικῆς ιστορικῆς οικονομικῆς σχολῆς Γουσταύου Schmoller († 1917) διεφώτισε τὴν οικονομικὴν ἱστορίαν τῆς χώρας τῶν; Ἄρκομαι ν' ἀναφέρω τὰ *Acta Borussica* συλλογὴν ὑπερβαίνει ὀγκωδῶν τόμων τῆς ἀρχαιοτέρας συνταγματικῆς, διοικητικῆς καὶ οικονομικῆς ἱστορίας τῆς Πρωσίας, ἀσυμπλήρωτον ἔτι καὶ ἐκδιδομένην καὶ σήμερον ἀκόμῃ ὑπὸ τῆς Πρωσικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἀνάλογοι οικονομικαὶ ἱστορικὰ ἐρευνᾶ καὶ ἐν Γαλλίᾳ μετὰ περισσοῦ ζήλου διεξάγονται καὶ ἡ τοῦ Goethe ρήσις συχναὶς ἐπαναλαμβάνεται. «Ὁ μὴ γνωρίζων ἀπὸ 3000 ἐτῶν τὴν ἱστορίαν, παραμένει εἰς τὸ σκότος, ἀπειρος καὶ σύγχρονος μόνον ζῆ».

Αἱ «ἐνθυμήσεις» αὐταὶ τοῦ Β. ἀνευρέθησαν εἰς κατάστιχον ἀποκειμένον εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Ἀνδρῶν μονῆς τῆς Παναχράντου, ἀναφέρονται δὲ εἰς τὸν 15^{ον} αἰῶνα ἰδίως ὅμως εἰς τὸν 17^{ον} καὶ εἰδικῶς εἰς 15 καθ' ἕκαστον ἔτη αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1701, 1712, 1725, 1728, 1740 κλπ. μέχρι τοῦ 1762.

Αἱ ἐν εἴδει σημειωμάτων «ἐνθυμήσεις» αὐταὶ ἀφορῶσιν εἰς τὰ ἔξοδα, τὰ ὁποία ἔκαμνον οἱ εἰς ἐπιστάσιαν ἐξωτερικῶν μετοχῶν κειμένων ἐν τῇ αὐτῇ ἢ ἄλλῃ ἐπισκοπικῇ ἐπαρχίᾳ ἀποστελλόμενοι ἐπὶ ὄρισμένον πάντοτε χρόνον ἀδελφοὶ τῆς καθολικῆς μονῆς, παριστάσι δέ, οὕτως εἶπεῖν, τὴν λογοδοσίαν τῆς διαχειρίσεως τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Ἐκ τῶν λογοδοσιῶν τούτων ἀναγράφει ὁ Β. τὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων διακρίνων ταῦτα εἰς α) γεωργικά, β) κτηνοτροφικά, γ) μέταλλα καὶ ὄρυκτά, δ) βιομηχανικά (ὀρθότερον βιοτεχνικά). Οὕτως:

α) Τῷ 1712	20 κοιλὰ σίτου	ἐκόστιζον	5 γρόσια
» 1728	50 ὀκάδες ὀρύζης	»	4 »

1) Συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀττικῶν Δικαίου προσφέρει ἡ ἐργασία τοῦ Α. Κεραμοπούλου, *Θεσπίς δικαστὰ ἐν Δελφοῖς* (σελ. 172—175 ἰδίου τόμ.).
2) Ὁ Γ. Χαριτάκης εἰς «Τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Σ. Λάμπρου» (1921), μὲς ἀναφέρει (σελ. 14) ὅτι ἐταξινόμησεν ἐκ τῶν μετὰ θάνατον εὑρεθέντων τοῦ Σ. Λάμπρου «Συλλογὴν τῶν τοιούτων βραχέων Χρονικῶν» (Πρβλ. καὶ Γ. Χαριτάκη, Σ. Λάμπρου τὰ μετὰ θάνατον εὑρεθέντα. Ν. Ἑλληνομνήμων τόμ. ΙΑ (1920) Γ), τινὰ τῶν ὁποίων «περιέχουν ἐνίοτε ἱστορικὰς πληροφορίας καὶ δύνανται ν' ἀποταλέσσουν πολυτιμωτάτην πηγὴν διὰ τὴν ἐξακριβῶσιν ὄρισμένων γεγονότων». Φαίνεται μάλιστα, ὡς γράφει ὁ Γ. Χ. νὰ ἐπρόκειτο ὁ Σ. Λάμπρος νὰ ἐκδώσῃ ταῦτα παρὰ τῷ Teubner ἐν Λειψίᾳ, δυστυχῶς ὁ παγκόσμιος πόλεμος καὶ ὁ ἐπισιμῶδες θάνατός του παρεκόλυσαν τὴν ἐκδόσιν τούτων.

Τῷ 1728	180 ἐμπόται (;) ἐλαίου ἐκόστιζον	45 γρόσια
β) » 1728	25 πρόβατα	8 »
» 1810	3 φορβάδες	227 »
γ) » 1728	5 ὀκάδες κασσιτέρου	5 »
» 1744	1 στατῆρ σιδήρου	6 »
δ) » 1728	3 τάπητες μεγάλοι	15 »
» 1733	50 σανίδια	5 »
» 1744	1 πολυέλαιος ἀργυροῦς	1000 »

Τοιαύτας πληροφορίας, μάλιστα γενικωτέρας οικονομικῆς φύσεως καὶ γεωγραφικῆς ἐκτάσεως, μὲς παρέχουν καὶ οἱ περισσότεροι ταξιδιώται καὶ συγγραφεῖς ἀρχαιότεροι καὶ τῶν χρόνων τούτων. Ἄρκομαι γὰ ἀναφέρω τοῦ F. Beaujour, *Tableau du commerce de la Grèce* 1800 (καὶ γερμανιστὴ ὑπὸ M. Sprengel 1801), καὶ τοῦ Pegolotti, *Pratica della mercatura* τὴν κυριωτάτην ταύτην πηγὴν διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς Μεσογείου τὸν 14. αἰῶνα. Ἐν τῇ ἀγγελομένη ἐργασίᾳ ἔχομεν ὅμως πίνακα τῶν καθ' ἕκαστον τιμῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων, ὁ ὅποιος διὰ τοῦτο εἶναι καὶ πολὺ παραστατικώτερος καὶ θὰ ἠδυνάμεθα μάλιστα ἐὰν οὗτος ἦτο λεπτομερέστερος νὰ καταλήγαμεν ἴσως καὶ εἰς συμπεράσματα παρόμοια, καίτοι ὄχι καὶ πολὺ συγκεκριμένα καὶ αὐστηρῶς ἀκριβῆ, πρὸς τὰ τῶν τιμαριθμῶν τοῦ Jevons.

Ὁ Β. παρατηρεῖ ὅτι ἡ εἰς γρόσια ἀξία τῶν εἰς τὰς «ἐνθυμήσεις» ταύτας ἀναφερομένων νομισμάτων (τουραλιοῦ, τζιντζιρίου κλπ.) ἄλλων μὲν εἶναι σύμφωνος, ἄλλων δὲ οὐχὶ πρὸς τὰς ἐκ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος γνωστὰς διατιμήσεις τοῦ γρόσιου, παραπέμπει δὲ καὶ εἰς πλουσίαν πολυγλωσσὸν σχετικὴν βιβλιογραφίαν. Παρὰ ταῦτα ὁ οικονομολόγος θὰ διεφωτίζετο περισσότερο ἀπὸ τὴν μελέτην ταύτην, ἂν ὁ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διὰ τῆς ἐργασίας του ταύτης προσανατολισθεὶς φιλόλογος, μὲς ἀνέφερε καὶ τινα περὶ τῆς τότε κτητικῆς δυνάμεως τοῦ νομισματος ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας ἐποχὰς καὶ δὴ τὴν σημερινήν. Οὕτω θὰ καταδείκνυε προοφθάλμως τὴν ἔκτοτε λαβοῦσαν χώραν μείωσιν τῆς κτητικῆς δυνάμεως τοῦ χρήματος καὶ τὴν ἐκ τούτου ἐπακολουθήσαν ὑφασιν τῶν τιμῶν.

Αὕτη ἐν ὀλίγαις ἢ καλῇ μελέτῃ τοῦ Β. τῆς ὁποίας τὴν φιλολογικὴν κριτικὴν ἀφίνω εἰς τοὺς ἐρμωδιωτέρους.

Δ. Καλιτσονάνις

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- Γιάννολα, Β.: Εθόνη και Ἐλευθερία (Βιολογική φιλοσοφία). Κείμενον 1921.
 Ἐλευθεροπούλου, Α.: Gesellschaft und Staat (Ἰδιότυπον Z.f.St.W.). 1921.
 Chamberlain, H. St.: Mensch und Gott. 1921.
 George, H.—Stöpel, F.: Soziale Probleme. 1921.
 Hedin, A.: Arbeitsfreude 1921.
 Kohler, I.: Shakespeare vor dem Forum der Jurisprudenz. 2. Aufl. 1919.
 Lange, Fr.—Pommerol, B.: Histoire du materialisme II, 1921.
 Muchs, K.: Meterielle und psychische Wirtschaftsauffassung. 1921.
 Stolzmann, R.: Grundzüge einer Philosophie der Volkswirtschaft 1920.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

1. Θεωρία καὶ ἱστορία τῆς Οἰκονομικῆς. Γενικά οἰκονομικά ζητήματα. Ἐγκυκλοπαιδικά.

- Chambre d. commerce d. Breslau: La Question de la Haute Silesie et le rétablissement de l'économie européenne. Breslau. 1921.
 Deloucle, Ch.: Capital et Travail vers des Temps Nouveaux. 1921.
 Handwört. d. Staatswissenschaften: (hrsg. v. L. Elster, A. Weber, A. Wieser). 4. Aufl. 1. Lief. 1921. Jena G. Fischer.
 Keynes, J.—Bonn und Brinkmann: Die wirtschaftl. Folgen des Weltkrieges. 1920.
 Heller W.: Die Grundprobleme d. theor. Volkswirtschaftslehre. 1921.
 Ricardo, D.—Waenting, H.: Grundsätze d. Volkswirtschaft und d. Besteuerung. 1921.

2. Γεωργία καὶ δάση

- Ζωγράφου, Α.: Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας. I. 1921.
 Μελά, Θ.: Διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου. 1921.

3. Ἐμπόριον. Συγκοινωνία.

- Hermberg, Paul.: Der Kampf um den Weltmarkt. 1921.

4. Βιοτεχνία. Βιομηχανία. Μεταλλεῖα

- Tschierschky, S.: Z. Reform d. Industriekartelle. 1921.

5. Χρῆμα. Τράπεζαι. Χρηματιστήρια. Πίσις. Ἀσφάλεια.

- Μαῖμούνα, Γ.—Βενιαρέλη, Α.: Ὁ ἔλεγχος τοῦ συναλλάγματος. 1921.
 Μπακοπούλου, Ν.: Περὶ ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν. 1920.

Φαρμακίδου, Εὐαγ.: Τὰ ἔξωταρικά συναλλάγματα κατὰ καὶ μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον. 1921.

Damiris, C.: Le Système Monétaire Grec et le Change. I—III. 1920.

Herbelot, L.—François, G.: Les Monnaies, les Changes et les Arbitrages. 1921.

Théry, And.: Les Grands Établissements de Crédit Français (Avant, Pendant et Après la guerre). 1921.

6. Ἐργατικὸν ζήτημα. Κοινωνικὴ πολιτικὴ. Δημοσίαι ἀντίληψις.

Γυναικεῖον ζήτημα. Ζήτημα τῆς κατοικίας.

Bernstein, E.—Κορώνη, Σ.: Ἡ ἀπεργία. 1921.

Σύλλ. Ἑλλ. ὑπὲρ τῶν Δικαιωμ. τῆς Γυν.: Διὰ τὰ δικαιώματα τῆς Ἑλληνίδος. 1921.

Μακκά Γ.: Ἡ προστασία τοῦ παιδιοῦ. 1921.

Χαριτάκη, Γ.: Συντάξεις ἀναπήρων καὶ γερόντων (Ἐνατύπ. «Μέλλοντος») 1921.

Bardoux, I.: L'Ouvrier Anglais d'Aujourd'hui. 1921.

Bureau Intern. d. Travail: Les condition du Travail dans la Russie des Soviets. 1920.

Cestre, Ch.: Production Industrielle et justice social en Amerique. 1921.

Challaye, F.: Le Mouvement ouvrier au Japon. 1921.

Gantf. H.—Blandin, A.: Travail, Salaires et Bénéfices. 1921.

Herkner, H.: Die Arbeiterfrage. I. 7. Aufl. 1921.

Maday, A.: La Charte Internationale du Travail. 1921.

Schneider, K.: Studien über Persönlichkeit und Schicksal eingeschr. Prostituirter (Heidelb. Abhandl.). 1921.

v. Wiese, Leopold: Einführung in die Sozialpolitik. 1921.

7. Θεωρία καὶ πολιτικὴ τοῦ πληθυσμοῦ. Μετανάστευσις. Ἀποικίσις.

8. Συνεταιρισμοί.

Neudörfer, Otto: Grundlagen des Genossenschaftswesens. Wien. 1921.

Totomianz, V.: Anthologie Coopérative. 1921.

9. Δημοσίαι Οἰκονομικὴ καὶ Οἰκονομία.

Γουλή, Εὐσ.: Γενικά περὶ τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς αὐτομάτου ὑπερτιμῆσεως τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας (Νόμ. 1642). 1920.

Παναγιωτάκη, Α.: Τὸ ἰσχύον δημόσιον λογιστικόν. 1921.

10. Στατιστικὴ.

Ἐθνικὴ Τράπ. τῆς Ἑλλάδος: Ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1920. 1921.

Hübner's, Ot.: Geogr. Statist. Tabellen. 1920.

Julin, A.: Principes de Statistique Théorique et appliquée I. 1921.

III. ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

- Μάρξ, Κ.—Παβλίδη, Π.**: Κεφάλαιον και μισθωτή εργασία. 1921.
Sombart, W.—Κορώνη, Σ.: Τὸ προλεταριάτον. 1921.
Σοσιαλ. Ἐργ. Κομ. Ἑλλάδ.: Ἡ Κομμουνιστικὴ Διαθνήξ. 1921.
Chasles, P.: Le Bolchévisme experim. p. l'État social de la Russie. 1921.
Lenz, Fr.: Staat und Marxismus. 1921.
Leubuscher, Charlotte: Sozialismus u. Sozialisierung in England 1921.
Nofri, G.—Pozanni, F.: (Prefat. di Turati) La Russia com' è. 1921.
Russel, B.—A. Pierre: La pratique et la Théorie du Bolchevisme. 1921.
Zagorsky, T.: La Republique des Soviets (Bilan économique). 1921.

IV. ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- Βουτετάκη, Δ.**: Ἡ Πολιτεία τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. 1921.
Καρούσου, Κ.: Σκέψεις πολιτικῆς ψυχολογίας. 1921.
Κουνδούρου, Μ.: (Ἐκδότης Βαρδάκης Σ.) Ἡμερολόγιον. Ἡ ἀπελευθερωτικὴ ἐπανάστασις τῆς Κρήτης καὶ ἡ Ἀρμοστεία αὐτῆς. 1921
Πελεκάνου, Β.: Τὸ Κράτος I. 1921
Πετρακάνου, Δ.: Δημοσιογράφοι καὶ Δημοσιογραφία. 1921.
Πολάκη, Π.: Κριτικὴ τῆς σχέσεως Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. 1921.
Ρεδιάδη, Π.: Τὸ διοικητικὸν σύστημα (Ἀνατύπωσις «Μέλλοντος») 1921.
Σκαλιέρη, Γ.: Τὰ δίκαια τῶν ἐθνοτήτων ἐν Τουρκίᾳ 1453—1921. 1921.
Σιουλούδη, Σ. Σημειώσεις πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν κατηγοριῶν κλπ. 1921.
Στράτου, Ν.: Λόγος ἐκφωνηθεὶς εἰς τὸ πολιτικὸν μνημόσυνον τῶν φιλελλήνων (7 Ἀπριλίου 1921). 1921.
Φραγκοῦλη, Κ.: Λεύκωμα (πολιτικὸν) τῆς Κάσου. Πόρτ-Σαΐδ. 1921.
Combothecra, X.: La Grèce Vénizélique. Genève. 1921.
Couclélis, Al.: Les Régimes Gouvernementaux de la Grèce de 1821 à nos jours. 1921.
Erzberger, M.: Erlebnis im Weltkrieg. 1920. (Souvenirs de guerre de M. Erzberger. Préf. de M. M. Muret. 1921).
Georgandas, M.: De la Notion de Souveraineté et de son évolution. 1921.
Helpferich, K.: Die deutsche Türkenpolitik. 1921.
Hammann, O.: Der missverständene Bismark 1921.
Kalitsunakis, I.: Ein Jahrhundert Neugriechenland. 1921.
Karo, G.: Die Verantwortung der Entente am Weltkrieg. 1921.
Nowak, K.: Der Sturz der Mittelmächte. 1921.
Somlo St.: Politik. 1921.
Schmoller, G.: 20 Jahre Deutscher Politik. 1920.

- Siebert, B. v.**: Diplom. Aktenstücke z. Geschichte der Entente-polit. d. Vorkriegsjahre. 1921.
Tardieu, And.: La paix. (Pref. de G. Clemenceau). 1921.
Officiel: Troisième Assemblée Constituante des Hellènes à Athènes (Séance du 15/28 Éénv. 1921). 1921.

V. ΝΟΜΙΚΗ

- Βαμβέτσου, Α.**: Ἡ συνταγματικὴ Μεταρρύθμισις (Ἀνατύπ. Μέλλοντος). 1921.
Βιζουκίδου, Π.: Ἡ Δίκη τοῦ Σωκράτους. 2 ἐκδ. Λιψία 1921.
Μπαλῆ, Γ.: Περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς (Ἀνατύπωσις). 1921.
Παππούλια, Δ.: Γενικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου Α. 1921.
 » » Εἰσηγήσεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου Α. 1921.
Σαριπόλου, Ν.: Περὶ πολιτείας καὶ τῶν στοιχείων αὐτῆς ἐν γένει. 1921.
Σβώλου, Α.: Δύο νέα πολιτεύματα. 1921.
Berthélemy, A.: Traité Élémentaire de Droit Administratif. 1921.
Gidel, G.—Barrault, H.: Le Traité de Paix avec l'Allemagne (1919) et les Intérêts Privés. 1921.
Hauriou, M.: Précis de Droit Administratif et de droit public. 1921.
Latte Curt.: Heiliges Recht (Sakrale Rechtsformen in Griechenland) 1920
Ministero d. Giustizia: Relazione sul progetto preliminare di Codice Penale Italiano. I. 1921.
Raynaud, B.: Le contrat collectif en France. 1921.

VI. ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ζερλέντου, Π.**: Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐπὶ Ἑνετῶν. 1921.
 » » Ἀργυρος Βερνάρδης ὁ Ἀθηναῖος. 1921.
Κανδηλώρου Ι.: Γρηγόριος Ε'. 1921.
Παπαμιχαλοπούλου Κ.: Ἡ Κωνσταντινούπολις ἑλληνικὴ ἐπὶ 2578 ἔτη. 1920.
Σκαλιέρη, Γ.: Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος 1204—1461. 1921
Σουλιώτη, Α.: Οἱ κάτοικοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. 1921.
Ψόλλα, Ι.: Ἱστορία τῆς νήσου Κέας. 1921.
Χαριτάκη Γ.: Τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Σ. Λάμπρου. 1921
Carra de Vaux, Baron: Les Penseurs de l'Islam I. (les Souverains l'histoire et la philosophie politique). 1921.
Egelhaafs, Haug, H.: Historisch — politische Jahresübersicht für 1920. 1921.
Gardicas, Const.: Le Homicide chez les anciens Hellènes. Genève 1921.

VII. ΠΟΙΚΙΛΑ.

1. Βιβλία

- Γαβριήλ, Α.**: Οἱ χοῖροι ὕψουσι κλπ. 1921.
Δραγούμη, Σ.: Χρονικὸν Μορέως (τοπωνυμ. τοπογραφ. ἱστορικά). 1921.

- Ἐπιτρ. Ἐκατονταετηρ.** Ἐκθεσεις πεπραγμένων 11.III μέχρι 10.VI—1921.
Μενάρδου Σ. : Τρεῖς λόγοι. 1921.
Ναυπλιώτη, Κ. : (Πρόλ. Σ. Θεοδοροπούλου) Ἐργατικῆς εἰκόνας. 1921.
Ξενοπούλου, Γ. : Ἡ λέξις Μαλλιαρός. 1921.
Σικελιανοῦ. Εὔας. : Τρεῖς διαλέξεις. 1921.
Στρατηγοῦ, Σ. : Ἀπὸ τῆ φυλακῆ μου. 1921.
Τριανταφυλλίδη, Μ. : Ἡ Κομφῶδα τοῦ Ἀριστείου. 1921. Πρὶν καοῦν. 1921.
Ἵπουρ. Ἐκκλ. καὶ Δημ. Ἐκπ. : Ἐκθεσεις τῆς Ἐπιτρ. πρὸς ἐξέτασιν τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας τῶν δημοτικῶν σχολείων 1921.
Ἐπίσημον : Περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ ζητήματος. Ἀλεξάνδρεια 1921.
Roussel, L. : Karagheuz ou un Théâtre d' ombres. I. Athènes 1921.

2. Περιοδικά.

- Βιομηχανικὴ καὶ Βιοτεχνικὴ Ἐπιθεωρ. ἔτος 8. 1—4. 1921.
 Γράμματα. Νέα περίοδος (Ἰούλ. 1920) 1—5. 1921.
 Δελτίον ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου τόμ. 9. 1—3. 1921.
 Δελτίον τοῦ Ἑλλην. Συλλ. Κοινωνίας Ἐθνῶν, Ἐτ. 1. 1—2. 1921.
 Δελτίον τῆς Ἐμπορ. καὶ Βιομηχ. Ἀκαδημίας. Ἐτος 26. 1921.
 Δελτίον Ἐμπορ. καὶ Βιομηχ. Ἐπιμ. Ἀθηνῶν. Ἐτ. 2. 1—6. 1921.
 L' Économiste d' Athènes 1. An. 1—6. 1921.
 Ἑλληνίς. Μηνιαῖον περιοδ. Ἐθν. Συμ. Ἑλληνίδων. Ἐτ. 1. 1—3. 1921.
 Ἡ Ἐμπορεία Ἐτος Β' Ἀρ. 55—84. 1921.
 Ἐμποροβιομηχ. καὶ ἐφημεροσμ. Ἐπιστ. Βιβλιοθ. Ἐτ. Δ' Ἀρ. 88—93. 1921.
 Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεωρ. Ἐτος Α'. 1—6. 1921.
 Μέλλον. Ἐτος Γ'. Ἀρ. 25—31. 1921.
 Οἰκονομολόγος Ἀθηνῶν. Ἐτος 4. Ἀρ. 155—180. 1921
 Πλούτος. Ἐτος Ζ. Ἀριθ. 300—320. 1921.
 Revue des Balkans. Paris 3. An. XX—XXIV. 1921.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	11	στιχ.	3	ἀντὶ δέοντος	γράφε :	δέοντος
>	14	>	28	> τὰς ἀπαιτήσεις	>	τὴν ἀπαιτησιν αὐτῆν
>	15	>	11	> λοιπὸν	>	κοινὸν
>	16	>	3	> τις	>	τινος
>	19	>	28	> τὴν ἰδέαν	>	τὸν ὁδηγὸν
>	26	>	7	> τὸ σύνολον	>	ἢ σειρὰ
>	26	>	8	> ἀποτελοῦν ἐν	>	ἀποτελεῖ
>	29	>	3	> κλάδον	>	κλάδοι
>	32	>	6	> προήγαγεν	>	προήγαγον
>	33	>	33	> ἀνακαλύψεως	>	ἀνακαλύψεων
>	34	>	6	> αὕτη καὶ	>	αὕτη,
>	37	>	27	> αὐτῆς	>	αὐτοῦ